

Saunatrip til Pirkkala/Finland.

Bakkedragets Saunaklub er en lille forsamling af 8 mænd, som mødes ca. Hvert anden måned til udendørs grillhygge, ølsmagning, voddrops og en god gang varm Finsk sauna med svalende dyp i nærliggende privatpool, jo koldere jo bedre.

Medlemmerne blev bragt sammen da ejeren af saunaen fik sin sauna med vognmanden, og dennes kran ikke kunne nå ind i haven. En hurtig rundringning og havespotning fik samlet en flok mænd, der kunne løfte de 500 kg sauna på plads, på den anden side af huset.

Ejeren, Peter Pannula Toft hvis kone kommer fra Pirkkala, har holdt fast i de Finske Saunatraditioner med masser af damp/Löyly, avanto/afkøling i isvand, øl og hygge. Peter foreslog at vi tog til Pirkkala for at opleve den "ægte" vare, da han havde oplevet noget højere temperaturer når Finnerne gik i Sauna.

Peters to svogre i Pirkkala Tom og Tomi ville enormt gerne vise os rundt til forskellige saunaer samt lade os prøve forskellige sportsgrene i området.

Torsdag d. 30. Januar drog 5 af medlemmerne mod Pirkkala, spændte på det lagte program.

Torsdag aften ankom vi til Tomis hus hvor Øl og Finsk vodka i begrænsede mængder (vi skulle på langrend fra morgenstunden) samt grillet makkara/pølse blev nydt.

Toms Far havde fået specialfremstillet nogle saunahuer som vi skulle benytte i saunaerne.

Vi havde til gengæld fået lavet T-shirts med teksten: "Sauna on myös tøsedrenggeila (mamanpojkan)" som betyder "Sauna er også for tøsedrenge", da vi nok mente at vi ville få vores sag for i forhold til saunavarme.

I de danske offentlige sauner har de fleste kun oplevet tør luft med høj varme, og en saunahue kan lyde fjollet. Men da Finnerne hælder masser af vand på stenene på ovnen for at opnå damp/ "Löyly", sidder mange med disse "te-hætter" på for at undgå at brænde ørespidsene, især når temperaturen stiger mod de 90-100 grader og 99,9 % luftfugtighed.

Tom og Tomi fortalte om deres 2-3 ugentlige saunature, både alene og med familien. Børnene tages med i sauna meget tidligt, selvfølgelig under knap så høje temperaturer.

Vi gik i sauna og kølede af udenfor i minus 16 grader, og vi viste så Finnerne at sneengle heller ikke er for tøsedrenge.

Fredag:

Vi startede dagen med at se dokumentarfilmen "Steam of life" som viser hvordan saunanen også bliver brugt som stedet hvor mænd fortæller hinanden hvad der går dem på. "What told in sauna, stays in sauna"

Derefter tog vi på en lille formiddagstur på langrendski på isen. Det havde frosset 10-15 grader 14 dagen forinden, så isen var 20-30 cm tyk. Der var endda anlagte små ruter hvor de lokale kørte bil fra deres øer til fastlandet, og isfiskerne sad flere steder stille og fiskede på isen.

Derefter startede det egentlige saunatrip. Vi iførte os badekåbe, saunahue, håndklæde, støvler og masser af vand, og kørte afsted i en minibus rundt.

Vi besøgte 3 af deres venner som gæstfrit lod os låne deres sauna. Vi lagde mærke til, at der i saunaer/baderum klart var investeret meget. De var flot indrettet med lækkert træ, flot lys, køleskabe, flotte fliser osv. Helt klart vigtige rum for familien.

Ét sted havde værten gjort vihta/birkegrene klar til brug. Det er birkegrene plukket og bundet på en bestemt måde om sommeren, og gemmes i fryseren eller tørres. Inden brug lægges de i vand og varmes lige hurtigt på ovnen. Så dasker (ikke slår) man sig selv og sidemanden på ben arme og krop. Det er ganske behageligt og får blodet til at strømme rundt. Så kørte vi mod den nærliggende storby Tampere, som er Finlands næststørste by.

Vi besøgte Tomis firma der er domineret af kontorer vandrede rundt her i badekåber, sagde hello til dem vi mødte, uden egentlig at se den store overraskelse i deres ansigt. Det var åbenbart normalt. Og ikke så mærkeligt, fordi hér havde de deres egen sauna. Ikke i kælderen med omklædnings skabe. Nej, lige ved deres kantine lå firmaets sauna hvor der var plads til 8-10 personer. Disse bliver brugt flittigt af de ansatte og det er heller ikke ualmindeligt at når der er møder med kunder, forhandlinger o.lign, så går man i sauna og fortsætter snakken over en øl eller glas vodka.

Herefter kørte vi til Rajaportin, Finlands ældste offentlige sauna som stadigvæk fungerer.

Et lille gammelt uanseeligt pudset hus, omkranset af boliger. www.rajaportinsauna.fi

Her betales ved en lille luge og der er dameindgang og en herreindgang. Her er masser af nostalgi og historie i huset. Omklædningen er et rum med knagerækker, hvor man hænger tøjet hvor der er plads. Her dufter let af bål, og inden man går ind mærker man varmen.

Saunaen er muret op og pudset og lyden er som i et gammelt badeværelse., og lige indenfor står den murede ét tons tunge ovn som varmes op med brænde. Vandet hældes på med en "kande" på en stang igennem en lille låge. Her er ingen

brusere men i underetagen er der et kar hvor man henter vand i en spand og så kan man vaske sig eller køle sig. Dyp ikke spanden ! Brug øsen ! De lokale skal nok rette dig høfligt, hvis du er ved at gøre noget forkert. Her sidder mænd op i alderen og får sig en snak, mens de får skrubbet kroppen med sæbe.

Overetagen, 9 trin op lige under loftet er der hvor varmen og dampen er. Der er plads til 10-12 personer, og det nærmer sig 100 grader da vi sætter os. Så råbes der "Lissa Löyly/mere damp" og en ung fyr hælder vand på stenene. 3-4 sekunder senere føles det som om at én har hældt en gryde varmt vand af lige bag dig. Du prøver at kontrollere vejtrækningen som brænder hele vejen ned og da jeg åbner øjnene ser jeg alle sidde med hovedet mellem benene for at undgå den værste hede i hovedet og på skuldre, og det er ikke kun danskere der kan stønne. Javel, selv de lokale har grænser ! Vi sidder her i 2-3 minutter indtil én foreslår at vi lige går ud og køler af. Udenfor er der bænke, hvor vi sidder og får en snak om heden, og griner. Sindsygt varmt, men ret syret oplevelse! Men flere af os er nu rejerøde og trænger til afkøling. En af de lokale ældre får vi en snak med, og han mente vi klarede det godt ! Respekt! Vi går ind og får varmen igen.

På vejen videre stadigvæk i badekåbe og hue, gik vi på cafeteria og spiste. Vi talte med nogle lokale der syntes det var sjovt at vi rendte rundt og prøvede saunaer. De havde selv lige været i svømmehalen og sauna.

Vi kørte ned og hentede nogle lokaler specialiteter, bl.a. den for byen kendte Mustamakkara/sort pølse som er en blodpølse, men ikke helt som vi kender den, da der er rugkerner i den. Denne pølse spises varm med tyttebærsyltetøj som et selvstændigt måltid.

På vejen videre skal vi lige en gang avanto/badning i iskoldt vand. Vi går ned til floden der løber gennem byen. Her er en lille våge i isen med en trappe og en lille knagerække.- desværre ingen sauna ! Vi smider kludene og går i vandet. Her er ingen i tvivl om at Danskerne går i vandet. Den hurtige vejtrækning som vi helt automatisk får når vi går i så koldt vand, dén kan høres. Der bliver bandet og grinet meget, men når man har tørret lidt, så mærker man blodet rulle under huden !

Sidste saunastop denne fredag er ved søen hvor der ligger en offentlig sauna, "Rauhan Beach and public sauna". Lige udenfor i søen bliver isen holdt væk, og imellem ligger det måtter med let varme i så man kan gå frem og tilbage uden at fryse så vanvittigt meget om fødderne. Det er det første sted hvor badebukser er påkrævet, da saunaerne her er fælles

for mænd og kvinder. Vi vil jo ikke støde nogen, så de ryger på.

Den største sauna af de to, kan rumme ca. 70 mennesker hvis den er fyldt, og for enden står ovnen som er 1x1 meter og 1,5 meter høj. Selvom vi sidder længst væk fra ovnen, så har dampen ingen problemer med at finde vej til vores kroppe. Denne sauna er ikke meget varm, men god og meget behagelig.

Vi kommer i snak med de lokale som er meget nysgerrige på vores huer og os. Vi fortæller om Gladsaxe og om hvordan saunaer i Danmark er. Meget flinke mennesker. Der er en god atmosfære i saunaen. Der er en del småsnak, det er fredag aften hvor mange starter weekenden/slutter arbejdsugen med denne sauna. Her kan venner mødes, og hygge i varmen. Der er andre der også har besøg fra udlandet. En ung kvinde har taget nogle Franske venner med, for at prøve det kolde gys.

Så er det tid til avanto. Vi går dampende udenfor sammen med Finnerne. Stien er "ensrettet", dvs. at man følger fortovet, går direkte ned ad trappen i det iskolde vand og der er ingen vej tilbage før du har været et par meter ude i vandet, og rundet gelænderet. Øj-Øj Koldt ;O) En ung finner sidder udenfor og slapper af og han fortæller at han er i vandet ca. 10 gange på sådan en fredag aften. Ind i sauna igen. Man har lyst til at blive her fordi der er en god atmosfære. Her kan vi snakke om social omgang med venner og ukendte, meget bedre end Facebook !

Vi tager hjem, får tøj på og så skal vi til Ishockeykamp hvor de lokale helte "Tappara" skal forsvare hjemmebanen. De forærer altid deres modstandere en kasse mustamakkara inden kampen. De vinder 2-0 over HPK. Skønt.

Vi overnatter i en hytte i den anden ende af byen. Tampere ligger med sø på begge sider, så fra den ene ende til den anden, er der lige en køretur på 80 km !

Om morgenen sidder der allerede kl. Nogle fiskere ude på søen. Vi spænder skiene fast igen og tager på en frisk tur på ca. 15 km på søen. Der er meget fint præpareret dobbelt spor til ski samt en sneryddet bane til dem der foretrækker skøjter. Det er kommunale

folk der står for dette, sammen med de lokale idrætsklubber.

Efter en god svedig tur skifter vi til vores varmeste tøj, får en vodkadrop (drikker en vodkashot og bider i et stykke appelsin som er vendt i sukker..skål !) og så pakker vi fiskegrej og isbor og drager ud på isen lige udenfor hytten.

Her sidder vi og pilkki og håber en fisk vil bide på. Russerne som har siddet på isen siden klokken 7 har fanget masser af fisk på 15-20 cm. Det må være sporten for de kan da umuligt blive mæt af dem. Peter er storfangeren og fanger en aborre på 8 cm !!

Tom laver Italiensk linsesuppe og kommer ud på isen med den. Skønt med noget varme, det koldt at sidde stille og fiske i snevejr, og vodka er ikke nok.

Vi samler fangsten og drager i land, dvs. Uffe og Peter skal lige smide tøjet og tage nogle billeder af at de fisker uden en trævl ;O)

Til aften skal vi i røgsauna. Det er vi meget spændt på. Røgsaunaen opvarmes ved at man laver et bål under stenene. Der er ingen skorsten, døren er bare åben. Man holder ilden ved lige indtil hele huset er gennemvarmt. Så hældes der vand på sten og bål og der luftes ud så alle giftige gasser forsvinder. Stenene er nu så varme at de kan holde varmen i adskillige timer, selvom der bliver kastet vand på. Optændingen står udlejeren for, det er ikke ufarligt med røgen og røgsaunaer brænder jævnlige ned på grund af for meget ild.

Den her sauna er ultimativt den varmeste sauna vi træder ind i ! Vægge, gulve og bænke er gennemvarme og sodsværtede Alle de andre saunaer har det været muligt at sætte sig direkte på bænken. Vi bliver alle overraskede når vi letter rumpetten fra bænken, inden vi overhovedet har sat os. Vi er nødt til at komme koldt vand på vores håndklæder så vi kan sidde på dem. Luften herinde kradser af røg både i øjne og svælg, og den første tid går med at få styr på åndedrættet, luften alene er 110-120 grader varm...nøøjjj ! Og så skal der vand på. Der kastes 2-3 gode øse vand på, det er næsten ikke til at holde ud, alt føles som om det brænder. Der er næsten komisk så varmt det er, og de gode kammerater vi er, hjælper vi med at få hældt koldt vand i hovedet og på kroppen. At skulle bevæge sig hen mod døren på vejen ud brænder på huden. Men udenfor ruller vi i sneen, får en øl og så går vi ind igen. Efterhånden får vi styr på det.

Udenfor er der to paljuer/Hottops og selvom de er varme, virker de kølende. I isen er et hul hvor der er bygget sider og isolerende låg på (så det ikke fryser), så vi sænker atter vores varme kroppe direkte i det iskolde vand og tilbage i sauna eller palju. Tomi ryger laks på grillen og steger planke-Laks. Der bliver spillet terninger, hørt Finsk musik og drukket godt, væskebalancen skal jo holdes i orden. Og rekorden på 29 sneengle blev ikke slået.

Søndag drager vi mod Danmark igen. Det var en stor oplevelse. Vi fik hvad vi kom efter.

Peter Pannula Toft, István Dobronyi, Kim Toftum, Uffe Larsen og Torsten Olsen

Udpluk af hvad Finnerne selv siger om deres saunatradition:

- Saunaen er næsten Hellig for Finnerne
- Den moderne sauna er varmet med brænde eller elektricitet. Varmen kommer ved at smide vand på en varm "stove"
- Lørdag er den traditionelle saunadag i Finland
- Det er normalt at gå nøgen i sauna, men badetøj bruges ind imellem
- I saunaen bruger man en grenvisk som kaldes vihta, som man dasker sig selv og hinanden med. Den laves af birkegrene midt på sommeren.
- Man går ind og ud af sauna for at få en pause og køle af, og dypper sig ofte i vandet, både sommer og vinter.
- Gamle ordsprog siger at saunaen er helbredende: "Hvis alkohol, tjære og sauna ikke hjælper, så er du døende" og "Sauna er den fattige mands apotek"
- Sauna er et sted med fred: ingen diskussion er tilladt !